

2013. évi kutatási jelentés

Összeállította:

Tarnai Tamás
kutatásvezető

**SZEVEDI KARSZT- ÉS
BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET**

6723 Szeged, Szamos u. 6.
6701 Szeged, Pf. 1269; 20/380-2064
Adószám: 18461709-1-06
Számlasszám: 57400097-10105577

Orfű, 2013. december 20.

Tartalom

1. Bevezetés.....	3
2. Feltáró kutatásaink 2013-ban	4
2.1. Kutatótábor 2013. március 15-16-17.	4
2.2. Nyári kutatótábor 2013. július 18 – augusztus 4.	4
2.3. KEOP pályázatos munkák	5
3. Kutatási eredmények 2013-ban	5
3.1. Szuadó-barlang (4120-69)	5
3.2. Gilisztás-barlang (4120-70)	6
3.3. Trió-barlang (4120-71)	6
3.4. Rumba-víznyelőbarlang (4120-92)	7
3.5. Jószerencsét-aknabarlang (4120-70)	7
3.6. Páfrányos-zomboly (nincs kat. száma)	7
4. Kutatási koncepciónk a 2014. évre.....	7
5. Zárszó	8

1. Bevezetés

A Szegei Karszt- és Barlangkutató Egyesület (továbbiakban SZKBE) a 2013. évre az alábbi karsztobjektumokra rendelkezett feltáró kutatási engedéllyel:

- Szúadó-barlang (4120-69)
- Trió-barlang (4120-71)
- Gilisztás-barlang (4120-70)
- Rumba-víznyelőbarlang (4120-92)
- Jószerecsét-aknabarlang (4120-97)
- Páfrányos-zsomboly (még nincs kataszteri száma)

Az engedélyt a Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség adta ki 709-6/2012 iktatószámú határozatával, melynek hatályát a 1833-6/2013 iktatószámú határozat 2017.12.31-re módosította.

Az SZKBE az 1990-es évek közepétől foglalkozik a Szúadó-völgyi és a Vízfő-forrás környezetében lévő barlangokkal és azok feltárásával. Eddigi kutatásaiknak köszönhetően 3 fokozottan védett barlangot fedeztünk fel a Szúadó-völgyben. Ezek Délről Északra haladva a völgyben a következők: Szúadó-barlang, Gilisztás-barlang, Trió-barlang. Ezen felül a közhiteles barlangnyilvántartáshoz, 2000-es évek első évtizedének elején/közepén készített legfrissebb kataszterezés, a Mészégető-források barlangjának szintén 2000-es első évtizedének közepén történt továbbkutatása és számos kisebb barlang feltárása köthető az SZKBE kutatóihoz.

A kutatótáborok bázisául a téli időszakban a Mecsek Háza szolgál, ahol a kutatáshoz szükséges felszereléseket is tartjuk. Az eddigi kutatások során több mint 100 egy hétvégés és nagyjából 40 egy vagy kéthetes kutatótábort tud maga mögött az egyesületünk. A nagy nyári kutatótáborokat hagyományosan a Szúadó-völgyben tartjuk immár 1995 óta.

Az SZKBE barlangfeltárási fő célja továbbra is a Vízfő-barlangrendszerének a megismerése és ennek az országosan is kiemelkedő rendszernek a további feltárása. Az eddigi eredmények és a jövőbeni feltárási eredmények nagyban segítenek megismerni és megismertetni a Nyugat-Mecsek karsztfejlődését, hidrológiáját és barlangvilágát. A kutatások során a már ismert járatszakaszok dokumentálása, állapotuk megóvása és a védett értékek megőrzése is céljaink közt szerepelt.

2. Feltáró kutatásaink 2013-ban

2.1. Kutatótábor 2013. március 15-16-17.

RÉSZTVEVŐK: Baranyi Róbert, Pál Kató, Pál Zsolt, Schwarcz Dénes, Tarnai Tamás.

Az első kutatótáborra a címben szereplő időpontban került sor az év során. A terv a Gilisztás-barlang továbbkutatása volt. A táborban résztvevők el is látták ezt a feladatot, és a Gilisztás-barlangban, a korábbi árvízben homokos-agyagos üledékekkel feltelítődött járatszakaszokat tisztították meg. Sikerült eljutniuk a kutatóknak a Lábkaparós-szifont követő hasadékon túl található teremig, amit csak megtekinteni tudtak, mert tele volt finom homokfrakciójú üledékanyaggal.

A kutatótábort a 2013. évi márciusi nagy hóvihár nagyban nehezítette és sokan nem tudtak eljutni a kutatóhétvégére. Így viszonylag kevés eredmény született, de nem telt el a szokásos márciusi hétvége kutatás nélkül. A Szuadó-barlang kivételével az általunk kutatott és a bevezetésben felsorolt barlangok mindegyikét bejártuk és azokban állapot ellenőrzést tartottunk. Rendellenességet vagy olyan elváltozást nem tapasztaltunk, amely említésre érdemes lenne. A kutatott barlangjaink státusza változatlan volt.

2.2. Nyári kutatótábor 2013. július 18 – augusztus 4.

RÉSZTVEVŐK: Ács-Kovács Milán, Angyal Dorottya, Balogh Balázs, Baranyi Róbert, Baranyi Tamás, Bujdosó Éva, Chikán Gábor, Csuzi Gábor Édes Bulcsú, Édes Gyuláné, Gál Benjámin, Góczán Katalin, Gyergyák Balázs, Keresztes Andrea, Kis László, Kiss Edina, Klenk Péter, Kovács Bálint, Kovács Zsuzsanna, Lődy Nóra, Marosi Csilla, Pál Kató, Pál Zsolt, Pázmány Tünde, Perczel Szabolcs, Reisz Dániel, Rostás Attila, Sági Adrienn, Schwarcz Dénes, Szegedi Károly László, Szigeti Noémi, Szigetvári István, Tegzes Zoltán, Tihanyi Keve, Tarnai Tamás, Tóth Balázs, Tóth Zoltán, Ürömös Bettina, Vincze Andrea, Vincze Dorottya, Vincze Zsófia, Viola Bence. (összesen: 42 fő)

A nyári kutatótábor fő feladata a Gilisztás-barlang eltömődött járatainak további kitisztítása volt, s ha lehetséges a továbbjutást is szerettük volna elérni. A tábor átlagosan 5-15 fő részvételével zajlott, összesen 42 fő vett részt a feltárásokban. A teljes barlangba szellőztetést építettünk be a kutatások idejére, mert a barlangban az eltömődött repedéshálózaton keresztül nem jut le megfelelő friss levegő, így a széndioxid szint igen magas, főleg a bontási pontokon, ahol hamar elhasználódik egy-egy műszakban a levegő. A levegőztetést 3 ventilátorral és a rájuk csatlakoztatott gégecsövekkel oldottuk meg, amely képes volt a teljes tábor alatt friss levegőt nyomni a barlang végpontjára. Az áramellátás a felszínről áramfejlesztő segítségével történt.

A tábor végére elértük és megtisztítottuk a hasadékot teljes egészében, illetve a terembe is bejutottunk ismét. A teremből induló lefelé lejtő mintegy 2 méter mély járatot is megtisztítottuk és a laza törmelékanyagot a teremben deponáltuk. A munkát a letörés alján folytatva, a tábor végére eljutottunk a korábbi elágazásig. Ezzel majdnem teljesen kitisztítottuk azokat a járatszakaszokat, amelyeket már korábban feltártunk, de amelyek az elmúlt évek árvizeiben újra feltöltődtek. Az alsó végpont irányában még kb. 2 méter feltöltést kell kitisztítani ahhoz, hogy az un. Alsó-szifon tisztítását megkezdhessük, és lefelé próbáljuk meg majd a barlang folytatását feltárni.

2.3. KEOP pályázatos munkák

RÉSZTVEVŐK: az egyes munkafázisokhoz készített építési naplók szerint.

A Szegedi Karszt és barlangkutató egyesület 2013-ban folytatta a KEOP pályázat keretében végzett barlanglezárási és állagmegóvási munkálatokat a Nemzeti Park által megbízott fővállalkozó megbízottjaként. A munkák természetesen nem a kutatási tevékenységünk részét képezték és a munkálatok során újabb részeket nem is tártunk fel a barlangokban. Jelentésünkben mégis azért kellett megemlíteni ezeket a munkálatokat, mert a tagságunk, a barlangkutatóink jelentős erőforrásait kötötték le, így kicsit kevesebb energia és idő jutott a tényleges feltáró munkálatokra.

3. Kutatási eredmények 2013-ban

2013-ban az Egyesületünk újabb járatszakaszokat nem tárt fel. Az általunk kutatott és „kezelt” barlangokban azonban a KEOP pályázat révén jelentős beruházások történtek, amelyek eredményeképpen mind a barlangok hosszú távú bejárhatósága és természetvédelmi szempontú állagmegóvásuk, mind pedig a további kutatásuk biztosítottá vált. Ezen beavatkozások révén a Szuadó-völgyi barlangok értékmegőrzése sokkal jobban fenntartható, mint a korábbi állapot szerint, amelyekben a beomlásuk komoly veszélyt jelentett, főleg a Gilisztás-barlang esetében, ahol a feltáró akna biztosítása már elengedhetetlen volt.

3.1. Szuadó-barlang (4120-69)

A Szuadó-barlangban újabb eredményt nem sikerült feltárni. Sajnálattal kellett azonban megállapítanunk a nyári táborban, hogy a Nagy-akna alján található ácsolatunk részben beomlott és feltöltődött, így a barlang vízszintes patakos ága jelenleg nem látogatható, a végponti szifon nem kutatható.

Jelenleg ez a barlang vezeti el a Szuadó-völgyben futó Orfői-patak vizét az év nagy részében, így a barlang csak nagy körültekintéssel látogatható és járható be az állandó árvízveszély miatt. A barlang most az állandó vízelvezetés miatt rendkívül aktív, benne üledékek rakódnak le és meglévő törmelékes üledékes szakaszok is át, meg át rendeződnek.

Javaslatunk, a vízelvezetés megoldása azzal, hogy a Szuadó-völgyben tovább terelésre kerülnek a folyóvizek. A barlangban ugyanis állandó forrás fakad a Nagy-omlásnál. Ez egész évben biztosítja a barlangi folyóvizet a barlangi vizes élőhelyekhez. Ugyan ez igaz a Trió-, és Gilisztás-barlangokban is, bár a Gilisztásban sokkal kisebb mértékben, mint a másik kettőben. A jelenlegi nagymennyiségű felszíni vízbefolyás, mind a barlangi klímát, mind az üledékviszonyokat, mind a faunát nagymértékben változtatja meg és főleg a klíma és a fauna tekintetében a felszíni hatásokat erősíti. A továbbterelés azonban csak akkor lehetséges, ha a Gilisztás-, és a Trió-barlangok előtt mintegy 20-30 méterben biztosításra kerül a víz továbbfuttatása, nehogy az ott feltárt barlangokban okozzon károkat a megnövekedett beszivárgás, a megnövekedett eróziós terhelés.

3.2. Gilisztás-barlang (4120-70)

Folytattuk azt a járattisztítást, amit a 2012. évi jelentésünkben is írtunk, de amit csak a hasadék végéig tudtunk elvégezni 2012-ben. Sikerült ebben az évben a hasadékot a Lábkaparós-szifon után teljesen kitisztítani és újra bejutottunk a terembe, a hasadék után. A nyári táborban pedig egészen az un. Elágazásig jutottunk, ahol a barlang felső és alsó járatra oszlik. Ezek jelentős eredmények voltak, és ha az árvizek nem hordják tele újra a járatokat, akkor 2014-ben akár újabb járatszakaszok feltárása is lehetségessé válhat. Erre egyébként azt a védelmi módszert használtuk, hogy a törmelékeket zsákokban deponáltuk, amelyekből az áradmány vizek nem képesek kimosni a hordalékot.

Nagy könnyebbséget jelent a KEOP pályázat keretében beépített létrarendszer. Mind a kutatást, mind a barlang bejárását nagymértékben megkönnyíti és gyorsítja, valamint már nem kell kötéltechnikai felszerelés a barlang végpontjának eléréséhez.

3.3. Trió-barlang (4120-71)

A Trió-barlangban 2013-ban feltáró kutatásokat nem végeztünk, újabb járatszakaszokat nem ismerünk. A végpontok változatlanok. Potenciális bontási pont lehet azonban a Hármasknából a létra alatt induló járat, ahonnan kis forrás csörgedezik az év majdnem teljes időszakában. A barlang jelenleg a természetvédelmi, barlangvédelmi bemutatói tevékenységünk és a földalatti földrajzaink kedvelt célpontja, valamint az overallos turizmus is főleg ebbe a barlangba zajlik. A barlang látogathatósága révén jelentős szerepet

tölt be az egyesületünk természet- és környezetvédelmi nevelés terén szervezett programjaiban, bár a látogatói létszám országos viszonylatban egyáltalán nem magas a nehézségek és a szűkületek miatt.

3.4. Rumba-víznyelőbarlang (4120-92)

A Rumba-víznyelőbarlangban 2013-ban feltáró kutatásokat nem végeztünk, újabb járatszakaszokat nem ismertünk meg. A végpontok változatlanok. A barlangban ellenőrző bejárást tartottunk a márciusi kutatótáborban.

3.5. Jószerencsét-aknabarlang (4120-70)

A Jószerencsét-aknabarlangban 2013-ban feltáró kutatásokat nem végeztünk, újabb járatszakaszokat nem ismertünk meg. A végpontok változatlanok. A barlangban ellenőrző bejárást tartottunk a márciusi kutatótáborban.

3.6. Páfrányos-zsomboly (nincs kat. száma)

A Páfrányos-zsombolyban 2013-ban feltáró kutatásokat nem végeztünk, újabb járatszakaszokat nem ismertünk meg. A végpontok változatlanok. A barlangban ellenőrző bejárást tartottunk a márciusi kutatótáborban.

4. Kutatási koncepciónk a 2014. évre

2014-ben a KEOP-os pályázat munkálataiban elfáradt tagságunk újra aktivizálását szeretnénk elérni. Szeretnénk idén is megtervezni a nyári kutatótáborunkat, amely a mecseki viszonyok között mindenképpen a leghatékonyabb kutatási forma a koncentrált erőforrás biztosítása miatt.

A Gilisztás-barlangra szeretnénk a 2014-es évben is koncentrálni, ahol a hasadékot követő teremben felhalmozott nagy mennyiségű törmelék Dübörgős-akna aljára történő kihordása lesz a fő cél, hogy a teremben ismét legyen elég depó hely a további feltáró kutatások folytatására. Ha erőforrásaink engedik, szeretnénk ezen túl a Szuadó-barlang teljes bejárhatóságát újra biztosítani, valamint a Trió barlangban a Hátrmas-akna mögötti potenciális kutatási lehetőséget is megpróbálni.

5. Zárszó

Jelentésünkhöz térképi és fotó dokumentációt nem csatolunk, hiszen újabb feltárásokkal nem tudtuk 2013-ban növelni az eddig közel 1 km hosszúságban az egyesületünk által feltárt barlangok hosszát. Reméljük a 2014. évben több energiát tudunk a kutatásainkra fordítani és újra eredményekről számolhatunk be a 2014. év során.

Kelt: Orfűn 2013. December 20-án

Jó szerencsét!

Tarnai Tamás

kutatásvezető

**SZEGEDI KARSZT- ÉS
BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET**

6723 Szeged, Szamos u. 6.

6701 Szeged, Pf. 1269; 20/380-2064

Adószám: 18461709-1-06

Számlaszám: 57400097-10105577